

Hétfői

Friss Újság

Felelős szerkesztő:
Dr. GARA ERNŐ

(független politikai hetilap)

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Str. Mihai Viteazul (Rákóczi-u. 16)

Négyesi Jánosnéról

szól a mai vezércikk. Négyesi Jánosné egy vasuti előfűtő özvegye, aki három gyermekével úgy maradt özvegyi sorban, hogy az előfűtőt szolgálatközből elűtötte a vonat. Ha egy CFR előfűtőt, akinek felesége és három gyermeke van, elűt a vonat, abban a kétségbeesett pillanatban, amikor a kerek alá kerül, mint a villám sújt rajta keresztül a gondolat.

— A feleségem! A gyermekeim!

És ha a halál előtt van még egy néhány tiszta perce, megnyugodva adja ki a szolgálatban elpusztult lelkét:

— Kapnak majd szegényeg nyugdíjat... Megszolgáltam érte...

Amikor özvegy Négyesi Jánosné kíváncsi volt a szerkesztőségből, elhatároztam, hogy egy életet, egy halálom — ezt a szerencsétlen asszonyt és három gyermekét elmentem a pusztulás elől. A szerencsétlen asszony sorsa nagyon ránehezedett a szívemre és ettől a súlytól sűrű sugarakban fröccsent a vér a szívemből az agyvelőmbé. Vértől elborult agyvelőmben egymást kergették az elhatározások — a végén is, egyet sem találtam célra vezetőnek — tehetetlennek éreztem magam a Négyesi család sorsával szemben és a szánalom, a düh, a tehetetlenség ebben a szóban süvített ki belőlem:

— Disznóság!

Igenis disznóság, hogy özvegy Négyesi Jánosné, akinek a férjét két esztendővel ezelőtt szolgálat közben elűtötte a vonat, aki három gyermekével maradt özvegyen — a mai napig egy bani nyugdíjat sem kapott. Disznóság, hogy Négyesi Jánosné azért nem kap két esztendeje nyugdíjat, mert az iratok nem érkeztek vissza Bukarestből.

A vonat elgázolta Négyesi János előfűtő — a CFR adminisztrációja most el akarja gázolni a feleségét és három gyermekét. Fúj, disznóság!

Az ébredők meglagadják Krisztust.

A magyar ébredők Hadurhoz, a németek Votánhoz térnek vissza.

Ébredőkkel van most tele a világ. Magyarországon ép úgy, mint Németországban egyes tulzott ébredők már régóta a kereszténység ellen fordultak, amely ők szerintük szidó. Magyarországon a Hadurhoz való visszatérést éppen Szabó Dezső hirdette. Németországban most egész határozott formát öltött a fajvédők mozgalma, amelynek nyílt célja, hogy el a kereszténységtől!

A német fajvédők már négy évvel ezelőtt kidolgozták a maguk külön vallását, de ezzel a vallással csak azóta kezdenek behatódni a foglalkozni, mióta Ludendorff a Hitler-pör során váratlanul a katolikus vallás ellen fordult

— A bajor népet — mondotta akkor Ludendorff — fel kell szabadítani, a papok és a klerikalizmus járma alól.

A tábornok e kijelentése érthető feltűnést keltett. Ennek nyomán elővette Dr. Alphoss Stelger „Katolicizmus und Judentum” című könyvét, továbbá a fajvédők kiadásában és szerkesztésében megjelenő Neues-Leben című folyóirat eddig megjelent példányait s ezekből össze állították a — fajvédők istenét. A fajvédők szerint jó német nem lehet keresztény. A jó német csak német lehet.

— Kimondjuk nyíltan, —

írja a Neues Leben, — hogy mi a német hitet valljuk, nem pedig a keresztény hitet. És kimondjuk nyíltan azt is, a kereszténységnek tulajdonítható, hogy Németország odáig jutott, ahol most van... Tul a katolicizmuson és tul a protestanizmuson vissza kell térnünk a német hazába, melyt elhagytunk. Mi germánok, akik a természetben tudunk gyönyörködni,

nem halgathatjuk azoknak a papoknak a prédikációját, akik a zsidók bibliájából szedik elő a textust.

— A kinyilatkoztatás és a szentírás nem egyebb, mint szószátyárkodás.

— Nem kell nekünk Jehova — folytatja — mi a mennydörgésből és az erdőzugásból halljuk ki az Istenünket, ez az isten inkább hasonlít Vatanhoz, mint a zsidó istenhez

— Semmi kétség sem lehet afelől, — jelenti ki — hogy a kereszténység voltaképpen zsidó ügy.

Ha a zsidóság elbukik, vele bukik a kereszténység is... Epen ezért vegyük tudomásul, hogy aki keresztény vallásu, az nem lehet német vallásu. Középut nincs!

Nincs középut, csak egyes ut van: — a tébolydába.

husvétii pászka sütéshez”. A rémmese percek alatt szétröppent a faluban.

Tirpák ordítva ment végig a falun. Rengeteg cigányasszony és gyerekek vonult azután Deutsch háza elé, ahol követelte, hogy „legalább a kislány holttestét adják ki.” A cigányhad Deutsch házában ablakait beverte és éktelen zsvajjal hangoztatták a vérvádat.

Tirpák feljelentésére a rendőrség nyomozni kezdett az eltűnt lány után. A csendőrség azonban — elég megfontolatlanul — tápot adott a rémmeséggel azzal, hogy Deutsch házában házkutatást tartva, a kemencébe, sőt a tűzhelyen rottyogó töltőtökösztás fazékba is belenéztek. Az apa ugyanis azt fajtatta, hogy: „a zsidók megsütötték, azután megfőzték, azután pedig megették a gyermekemet!” A csendőrk még más zsidó házakban is kuttattak, természetesen eredménytelenül. A kislánynak nyoma veszett.

Másnap délután Grünfeld szódás felesége és Goldstein Józsefné észrevették az utcán az elveszett Tirpák Erzsébetet. Meg is kérdezték tőle, hol bujkált.

— Ahlyán voltam koldulni — felelte egyszerűen a kislány, aki nem is sejtette, hogy milyen izgalomnak volt okozója.

A megkerült kislányt elvitték a csendőrségre és ezzel a bereznai „vérvád” is befejeződött.

Szabó műhelyem

áthelyeztem Deák-tér 12. szám alól

Tompa-u. 3.sz. alá volt Hungária udvarban

Szíves pártfogást továbbra is kérve **Pollák Mihály** urt és dívatsabó

Nyakkendők, Zoknik

nagy választékban
Iczkovits tesvéreknél

Grünfeldhez

nagy választékban
covercoat-ok
burberin-ek
érkeztek

A városháza mellett

Vérvád Nagybereznán

A zsidók megsütötték, megfőzték és megették a lányomat!

Tiszaeszlár óta időnként felbukkan az ostohá rémmese: „a zsidóknak husvétkor ártatlan keresztény gyerekvérre van szükségük a pászkasütéshez.” Egy-egy husvétját eltűnt keresztény gyermek után két rendszerint a borzalmas babona. Így történt a zsidó husvétii ünnepeken Nagybereznán is. A nagybereznai vérvádról és előzményeiről tudósítunk az alábbiakban számol be:

Deutsch Hermann nagybereznai könyvnyomdászánál dolgozott husvét előtt Tirpák Erzsébet, Tirpák János gyepmester 12 esztendő leánya. E hó 16-án a kis cigánylány anélkül, hogy bárkinek is szólt volna, eltávozott

Deutschéktól és eltűnt. Távozása nem tűnt fel, mert máskor is szokott a környékbeli falvakban koldulgatni.

Tirpák gyepmester kereste egy ideig a lányt, de nem találta. Hazamenet panaszkolta, hogy kislánya eltűnt. A falubeliek állítása szerint egy Hajek nevű bereznai hentes pendítette meg az aljas, lelkiismeretlen mesét: „a zsidók lesakterolják a kislányt”. Egy ukrán asszony erősen bizonygatta a rémes vérvádat azzal, hogy: „mit csodálkoznak ezen, nálunk Ukrajnában mindennapos eset, hogy a zsidók levágnak egy-egy ártatlan kereszténygyermeket és vérért felhasználják a

Szenzációsan szép

a Klein Cipőáruház

a Gindl cukrászda mellett

Tavaszi kirakata!

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundatia pentru Scoala - RCU Cluj-Napoca

Bűn és bűnhődés egy sakterházban

Egy öngyilkos sakter megrázó története, amely bátran lehetne regényvázlat is.
— A pénz ördöge véres tragédiát kavart egy határszéli lengyel faluban.

(Sighet, május 3.) Dosztójevszkij sötét színei kellenének ahoz, hogy az alábbi, sajtóságosan érdekes tragédiát a maga megrázó egészében kihozhassuk. Szürke és nagyoló riporter tollunk vágatva halad el az irtózatos mélységek fölött és legfeljebb csak a napi krónikás felületességével tudja sejtetni azokat a rettenetes okokat, amelyek egy falusi saktert — öngyilkosságra készítettek. Tudni kell, hogy egy szent-életű, jámbor zsidó mentalitása az öngyilkosságot a bűnös bűnének tartja, mert „elvenni azt, amit az Isten adott, (t. i. az életet) nem állhat hatalmában az emberi féregnek”. Talán évtizedek óta (vagy még soha) sem fordult elő, hogy zsidó rabbi, sakter vagy talmudista sajátkezűleg veletl volna véget életének. Az elmúlt héten azonban megtörtént a csoda:

Selmore Avrum, vorovkai hitközségi metsző, a sakterkessel felvágta nyakán s kezében az ütőereket és rövid idő alatt elvérzett.

A szinte hihetetlenül hangzó tragédia előzményeit bátran felhasználhatná bármelyik regényíró.

Kétszáz dollár története

A román-lengyel határon levő Voroska 'község egyike ama határszéli lengyel-zsidó falvaknak amelyeknek földhözragadt szegény népe keserves küzdelem árán sajtolja ki a sovány földből a maga mindennapi malékenyerét. Nagyszakállu, pajszes zsidók befoglalják magukat a primitív faeke elé és görnyedve török a rögöt napestig. Egy ilyen, kulturától elrugaszkodott, héber paraszt, Grünspan Chaim néhány héttel ezelőtt 200 dollárt kapott amerikai hozzátartozóitól. El lehet képzelni, hogy ez a váratlan és hatalmas pénzüsszeg mennyire megrázta az egyszerű zsidóembert, aki talán még dollárt sem látott soha. Anynyira járallan volt Grünspan a valutaügyekben, hogy Selmore Avrum hitközségi metszőhöz (akit okos, tapasztalt embernek tartottak a faluban) fordult tanácsért. A sakter megnézte az utalványt, amely egy delatini bankhoz volt címezve és még az nap elutazott Grünspannal Delatinba, ahol baj nélkül felvettek az átutalt összeget.

Grünspan roppant hálás volt a szolgálatkész sakternek és mihielyt haza érkeztek, bezárkóztak egy szobába és meg-egyszer átolvasták a pénzt. Grünspan honorálni akarta Selmore szívességét és az összegből 5 dollárt ajánlott fel neki szolgálatai jutalmául. Ekkor váratlan és borzalmas jelenet következett.

Selmore Avrum kést rántott és rámondult a kővé

meredt Grünspanra, hogy halál fia, ha egy hangot is merészel szólni. Majd zsebre vágta a 200 dollárt és az előhozott imaszereket (talesz és tvilem) ráerőszakolva ünneplően megeskette Grünspan, hogy erről a jelenetről soha, senkinek említését nem tesz.

A megfélemlített és megeskett Grünspan ez eset óta valóságos buskomor lett és úgy járt-kelt a faluban, mint egy holdkóros. De a bűnös sakternek sem volt azóta egy nyugodt perce sem. Éjszakánként megrohanták a bűntudat korbácsos furái és tépték, mardosták a lelkiismeretét, mint ama bizonyos Raskolnyikov Romanovics Rodion diákét, akinek bűnözését és marcangoló lelki kinjait Dosztójevszky oly részletesen meg-rajzolta. Selmore sakter napokig ideglázban feküdt a lakásán és végre is nem bírta tovább: egy lázas ájszakán elmondott mindent a feleségének, de őt is megeskette, hogy senkinek sem árulja el a rémes titkot. A kétszáz dollárt az asszonyra bízta.

Leleplezik a rabló saktert

A husvéti ünnepek alatt történt, hogy a rabbinus, megszólította a templomudvarban a komoran és bánatosan ödöngő Grünspan, mondván:

— Mivel magyarázzam meg azt atyámfi, hogy te, aki nemrég nagy pénzösszeget kaptál Amerikából ilyen levert és szomorú vagy azóta? Hiszen akinek 200 dollárja van, annak kevés oka lehet a tépelődésre. Mond meg nekem, mi bántja a lelkedet.

Grünspan azonban emlékezett esküjére és nem szólt. Hosszes faggatás után végre kijelentette, hogy esküje köti és ezért nem árulhatja el nagy bánatának okát. A rabbi erre feloldotta az eskü alól és Grünspan akkor mindent elmondott.

A rabbi szörnyülködve hallgatta Grünspan elbeszélését és elhatározta, hogy az elvetemült saktert példás módon bünteti meg. Amikor Selmore a rituális fürdőben (mikve) fürdött, a rabbi belépett a helyiségbe és barátságosan szólott be a meztelen metszőhöz a bazinba:

— Ugyan kedves Selmore ur, nem tudná nekem megmondani, hány óra van?

— Bizony rabbilében így fejből uem tudom, hanem ott fekszik a lócán a ruhám, tessék az órát onnan kivenni és megnézni.

A rabbi úgy is tett. Kikere-este az órát, megnézte, de nem tette vissza, hanem óvatosan zsebre vágta és az órával együtt elillant Selmore feleségéhez és mondá:

— Jó asszony, a férjed küldött engem azért a 200 dol-

lárért, amelyet nemrég hozott haza és nem őt illeti. Hogy higgyél a szavamnak, ime ideadta a saját óráját, amelyet te is jól ismersz. Férjed nekem mindent elmondott és az ő érdekében cselekszel, ha azt az átkozott pénzt ideadod.

A szegény asszony nagyon megijedt a rabbi szavaira, de egyszersmind megnyugtatta, hogy az ura tndtával cselekszik és ezért szó nélkül előadta az elrejtett 200 dollárt. A rabbi eltávozott a pénzzel.

Kis idő múlva Selmore hazatért a fürdőből és felesége elmondotta neki a történeteket. A sakter elsápadt, az

Feltámadt a Kereskedelmi Csarnok

Megválasztották a tisztikart. A Csarnok gazdasági és kulturális programja.

Az újjáéledt Kereskedelmi Csarnok tegnap délután tartotta tisztikar választó közgyűlését. Felelevenedtek a régi valódi békebeli izgalmak, a város kereskedő társadalma élénk érdeklődéssel várta az eredményt. Szép megtisztel-
tetés az, ha valakit a Csarnok tisztikarába beválasztanak és a tegnapi választás iránti érdeklődés annál nagyobb volt, mert a változott viszonyok folytán hosszú ideig szünetelt ez a tisztességmérkőzés és a legutóbbi választások még a békeidőben történtek. Azóta sok minden megváltozott és talán sehol sem volt olyan intenzív az a változás, mint épen a kereskedelem terén, ahol nevek tűntek fel és nevek tűntek el a gazdasági konjunkturák szédületes iramában. A tegnapi választások eredménye az új Szatmár legte-
tejeinek a névsorát adja. És meg kell állapítanunk: az új Szatmár a régi Szatmár egyes-
n leszarmazottja törvényes uton, annak rendje és módja szerint. Kévsz új név, aki új, az is elismerésre méltó be-
csületes munka útján került a szatmári kereskedő társadalom legtejeibe.

A tegnapi választás eredménye a következő:

Diszelnök: Ferentiu Ágoston, elnökök ifj. Reiter Mór, Princz József, alelnökök Mercz József, Hirsch Sándor. Igazgató dr. Hunwald Izidor, ház-
nagy Spitzer József, gazda Markovits Andor, titkárok dr. Burger Dezső, Kellner Jenő. Jegyzők dr. Fischer Sándor, Gutman Jenő, Pénztáros Lengyel Miklós. Ellenőrök Gáspár Ede, Török Jenő. Könyvtáros Huszár Aladár.

Kinos feltűnést keltett, hogy dr. Fischer József, aki elismerésre méltó munkásságot fejtett ki a Csarnok létrehozatali munkálatai körül — nem jutott be a tisztikarba. Azt hangoztatják, hogy egy

arca eltörpült a félelemtől, majd egy artikulálatlan kiáltás hördült fel a melléből és be-
rohant a szobába. Magára zárta az ajtót, amely mögött a holtraidett felesége és a zajra odagyűlt szomszédok dörömböltek.

A sakter azalatt magánki-
vül rohant a szekrénynek, amely tetején ott hevert a sakterkés. Eszméletlenküli gyorsasággal hurcolt oda egy széket felugrott rá, kivette a kést a tokjából és még ott, a széken állva elmetsette nyakán és kezein az ütőereket...

Azonmód véresen és sáro-
san temették el az öngyilkos saktert a temető árkában, mert a szigorú zsidó rítus még azt sem engedte ez esetben, hogy bűne és bűnhődése a halállal kiegyenlítődjék.

(g. s.)

kis propaganda kontra-kari-
rozt dr. Fischer esélyeit, akit eltekintve az életmunkálatoktól szerzett érdemeitől, Szatmár kereskedői szívesen látták volna a Csarnok élén.

A megalakulás után

Megkezdődnek a munkála-
tok a csarnok tényleges élet-rehívása ügyében. Mindenek-
előtt helyiség után néz a vezetőség. Egyidejűleg meg-
kezdődik a tagtoborzás. Jelen-
leg 50—60 tagja van a csarnoknak és a vezetőség reméli, hogy ez a létszám hamarosan 200—300-ra fog fel-
nőni. Az évi tagsági díj 500 lej, a tagfelvételi díjak progresszív alapon 500—2500 lejig vannak megállapítva. Az alapító tagság előfeltétele 5000 lejnél nagyobb összeg adományozása a csarnok

kulturális céljaira,

amelyek a jövő programjának lényeges részét képezik. Ugy mint régen: felolvasások, matiné, zeneestélyek sűrűn adódnak majd a csarnok életében. A legközelebbi kulturális célkitűzés egy könyvtár beszerzése.

A gazdasági élet

terén a Csarnok jelentős intézményt vezet be: állandó választott bíróságot létesít. Az állandó választott bíróság fel-
állítását Szatmár kereskedői-nek már régi kívánsága.

Nem érdeketlen, ha a Csarnok újjászülése alkalmával

az emlékek

között keresgélünk. A Szatmári Kereskedelmi Csarnok 1907-ben alakult. — A helyisége ott volt, ahol ma a Román Kaszinó van. A háború előtti Szatmárnak jelentőségétjes tényezője volt a Csarnok, amelynek nevéhez sok szép kulturális emlék fűződik. A háború alatt megszűnt, hogy most tíz esztendő ezer viszontagsága után ismét felfeledjen.

Tan

J
nőis
Str. Co

Ule

szero
TEVJ
Plata

ÜZE
célje

FEH

term

árusito
met ké
fehérm
téveszt
GEIM
legfinom
szuak
a gallé
deti fl

A. H. ze
gallérral
tel, lugb

HPS. Ha
2 gallé
mintákba

Fehér Ra
francia á
nőség, 2

Fehér p
gyönyörű

Rövid r
zophirbő
Fehér Ra

Ezen á
árukra

kizáró
örvényesek.

Senki
ezen me
óriás sz
jelent!

B
DIV

a sz

K
bur Al
pacca e
termi é
valódi

Feke
P. Brat

belv
akar

E ö r
Boros B

Uilevél

Uilevél

Uilevél

Uilevél

Uilevél

Uilevél

Uilevél

Uszó házak az áradó Tiszán

Önkéntelen árvízi hajósok. Részletek a máramarosi áradásokból

A tavaszi nagy esőzések alatt a mi Szamosunk aránylag csendesen viselkedik. Annál riasztóbb hírek érkeznek a Máramarosból, ahol a Tisza, Iza és Visó folyók állandó rémületben tartják a lakosságot. Legutóbb a következő megrendítő részleteket kaptuk a máramarosi árvizekről. Azok a bizonyos öreg emberek sem emlékeznek arra, hogy valaha is hasonló méretű árvízveszedelem fenyegette volna Máramarost, amely ugyancsak bővelkedik folyókban. A Tisza itt még nem az a barátságos és méltóságos szőke folyam amely a nagy magyar Alföldön kanyarog. Itt bizony még rakoncátlan kölyök — hegyifolyó a Tisza és minden ősszel és tavasszal rémületbe ejti partjának lakóit. Az Iza és a Visó, ez a két rohanó hegyek réme ugyancsak veszélyes csapása a környéknek.

Most tavasszal különösen megvadultak a máramarosi fenegyerek: a Tisza, Iza és a Visó. A szokatlanul nagy esőzések következtében egymás után hagyják el medreiket és árasztják el veszedelemmel a közeli falvakat és pusztítják az utakat; hidakat, vasúti töltéseket. A napilapok tudósításai már beszámoltak azokról a károkról, amelyet a kiáradt folyók Máramarosban okoztak. Tudósítónk most olyan esetről számol be, amely még az ottani áradásos viszonyok között is példátlan. A neki-
vadult Tisza ugyanis

két családot sodort el házastól együtt.

Körösmező fölött van ugyanis a Tisza születési helye. A Tisza egyik ága Bogdán felől, a másik ág pedig Körösmező felől indul és a közsgéltől néhány kilométernyire egyesül az u. n. „fehér” és „fekete” ág. Ennél a deltánál történt csütörtökön éjjel a katasztrófa. A parttól mintegy 200 lépésnyire laknak Rioris juon és Onis Tódor pásztoemberek családjakkal együtt. Egyszerű, fából készült hegyiviskók ezek a házak, amelyek, mint egy-egy kalicka négy hatalmas terméskőre vannak helyezve és bizony meg lehetne gyengye lábon állanak.

A Tisza vize már napok óta körülvette a két egyedülálló házat, amelynek lakói csaknem teljesen el voltak zárva a külvilágtól. A családok félve a veszedelemtől, az áradás óta a padláson tartózkodnak, mert minden percben várták, hogy a víz behatoljon a lakásba. Csütörtökön éjjel már valamennyien aludtak, amikor egyszerre csak arra ébrednek, hogy a

a házaik hajókká alakultak és a zugó víz magával sodorta azokat.

A Tisza ugyanis hirtelen megdagadt és rátámadt a két házikóra, amelyeket az iszo-

nyu erővel tödülő víz könnyűszerrel magával hurcolt. Az önkéntelen árvízi hajósok rémületben látták, hogy tenger veszi körül őket és ők, mint annakidején. Noé apánk és családja, usznak bizonytalan bárkáikon, amely eddig lakásokul szolgált.

Másfél órai hanytatás után az uszó házak végre zátonyra kerültek és összetörve, oldalt fordulva nyultak el az iszapban két kilométerrel a kiin-

dulási ponttól. Emberéletben szerencsére nem esett kár, a házak azonban teljesen tönkerezüzdtek.

A csütörtök éjjeli hirtelen áradás különben még

kilenc ilyen fakunyhót borított fel

és a háziállatokban is rengeteg kárt okozott. A csehszlovák hatóságok akciót indítottak az árvízkarosultak felszámolására.

A Vörös Malom Sätmaron.

Molnár bemutatója a városi színházban.

Annai trükk után én is cselhez folyamodom: kihallgattam a közönség véleményét. Átadom a szót a közönségnek, amelynek soraiból eltávoztam el eszem néhány kritikai megnyilatkozást.

— Ez egy link káposzta! — ezt egy bukkott helyiszervő felesége mondta az urának bizonyára vigasztalásul, a nemrégiben elviselt kudarcért. Molnár trükkje nagyszerűen bevált: ez az asszony már káposztával vigasztalja az urat.

— Molnár, hiába, az csak Molnár! — mondta egy bankigazgató felesége és körülnézett, elismerik-e, hogy ő milyen otthonos az irodalomban. Szinte azt várta az ember, hogy még intímben nyilatkozzék. Valahogy úgy: istenem, a Feri...

— Bizzar fantáziája van ennek az embernek, annyi tény — állapítja meg egy kereskedő felesége. És a férje szellemesen hozzáfűzi:

— Hát fiam, van annak, aki meg nem issza...

Egy fiatalember lendületesen magyaráz:

— Néznék meg ezt Pesten! Az a kiállítás és a szereplők! Ha Darvas Lillyt látnák, meg Gellértet! Ott igen!

Egy kislány rendre inti a szigorú kritikust.

— Nézzé Karcsi, Pest is már és Sätmar is más! A Gróf Lacira nem mondhat semmit. Nagyon csinos volt abban a piros frakkban. Igazán jól állott neki.

A vita fejleményeit már nem hallom. Eltűnnek a tömeg között. Talán összevesznek a Gróf Laci fölött...

A kijárat ajtónál még mindig nagy a tolongás. Sokan voltak ma színházban. Én már a karzatot várom, kíváncsi vagyok, mit szól a darabhoz a karzat közönsége. A földszintesek soraiból sűrűn hallom még

— Molnár! — Testőr! — Ördög, hja az ördög az az igazi Molnár! — Liliom! — Földöntúli szerelem... dekadencia, expresszionizmus... liom... stór... dekadencia... izmus...

Végre a karzat következik. Iparoslegények, mesterlányok, kis családok — jé, de kevesen vannak. Szóltanul bal-

lagnak a menet végén, sokáig hiába leszek valami megnyilatkozást. Egy legényke mégis csak megszólalt:

— Jó marhaság volt, ugy-e Juli?

— Á, fenét...

Igy a közönség. És most jön a kritika. A kritikus kritikája. A kritika a kereskedő feleségének a véleményéhez csatlakozik: bizzar fantáziája van ennek a Molnárnak, annyi tény. Csakhogy hozzáfűzzük ehhez a megállapításhoz, hogy sajnos: már kevés a mondanivalója. Nagy perspektivákat tár fel a Vörös malom, de csak a kereteket adja meg, a lehetőségkérdések gyakran üresen maradnak. A darab nagy koncepcióval úgy indul, mint az ember tragédiája: „Elkészült a nagy mű” — az: „Ember tragédiája” a menyországban indul — a „Vörös malom” a pokolban. Az Ur a jót akarja örökkévalóvá tenni — Magister a rossz. Egyiknek sem sikerül. Ádámnál a megoldás új születésből fakad és ennek megfelelően dinamikus jellegű: ember küzdj és bizva bízzál!

Magister sorsát az anyai szeretet dönti el és a megoldás statikus jellegű: visszatér a polgári nyugalomhoz, a feleségéhez, a túl rakott káposztához. Az utolsó jelenetnél minden elnyugszik, fix pontra kerül. Mindennél a világos, szerelemnél, pénznél, sikernél többet ér egy túl rakott káposzta. Még az ördög is azt mondja a végén: husz milliót adnék az életéből egy túl rakott káposztáért! Ezzel a túl káposztával amelynek illata végig kísért az egész estén, Molnár Ferenc az utolsó kijelentésével valósággal nyakonöntötte a darabot. De úgy is akarta. Ez is trükk. Mint ahogy a darabban, minden az. Színpadtechnika és meglátástechnika. Csak egy nincs benne, amit pedig mindig sokat várnak Molnártól: beszédtechnika. Molnár Ferenc kifogyott a beretváes beszédforrulatokból. Pedig ez az igazi molnárizmus. Ahol akar valami ilyesfélét produkálni, ott néha kinos:

— Alapok, kalapok, falapok.

— Szelepek, kelepek, telepek.

A darabok jelenetei nagyrészt kiaknázatlan keretek maradnak. Különösen bántó ez a vázlatyszerűség az első részben azoknál a jeleneteknél, ahol pedig nagyon sokat várnánk. Amikor Magister a földet vetíti és keresi a jó embereket, sem a tanító, sem a postás sem János nem adják azt, amit várunk. Egy kissé suták maradnak ezek az életképek, holott a frappáns beállítás szinte kikövetelné a frappáns mondanivalókat. Ezek közül a jelenetek közül talán a postás-jelenet a legsikerültebb.

Egészben véve a darab, ha elgondolásaiban és technikai kivitelben differenciáltabb, vagy még helyesebben szólva furliangosabb is, kidolgozásában mögötte marad Molnár előző darabjainak.

Az előadás — és itt a mi vidéki mértékünkkel mérünk — szép teljesítmény volt. A merészen komplikált színpadtechnikai megoldások sikerültek. A gépbeállítás valóban illuziót keltő volt és a gyors színváltások is minden zökkenő nélkül pergettek. Gróf László és Szabados Árpád elismerésre méltó munkát végeztek a rendezéssel a darab szeniorozását illetően. Hibák történtek azonban a szereposztás körül. A színészek művészi skálája nem végtelen, hanem bizonyos szerepkörre determinált. Így Szabados Árpád jellemző színművész Gróf László — ami a prózát illeti — szerelmes színész. Kár volt a két szerepet fordított szereposztásban eljátszani. Ugyanez a hiba történt a két nő szereppel is. Mimát és Ilonkát meg gondolt rendező fordított szereposztással játszatta volna. A többi szereplők Bónyi, Boros Mancsi, Beck Rózsi, Kornay és különösen Stoll Béla jó posztion állottak. (g. e.)

A pénzváltó és Kereskedelmi

Bank Részvénytársaság

Satu-Mare, városi bérpalota
Vesz és elad idegen pénzeket
kedvező napi áron. Részleteket
folyósít soronkívül. Betétekre
magas kamatot ad és felmondás
nélkül visszafizeti.

Női, férfi és gyermek

h a r i s n y a

k ü l ö n l e g e s s é g e k

n a g y v á l a s t é k b a n

Resztenbaum Mariskánál

A legjobban csak VÁJDA cipőruházban vásárolunk, Püspöki áruház volt BATA bizománys.

Amerikai

módszer szerint és nagyon olcsón készítenek régásra alkalmas

műfogakat

Garai Pál. Gindl cukrászda mellett

* Tartós cipőt Egri készít. Satu-Mare, Várdomb-u. 9.

Ujabb jelentés a visói parókafirontról.

Hager Mendel főrabbi elbukott a hadjárásban. A saját hajú nők sikerült forradalma szigorú rabbi ellen.

A H. Friss Ujság már több ízben szóvá tette a visói rabbi parókaharcát. A prókafirontról a következő újabb jelentést kaptuk:

Vis. de Sus. Egy hosszú, rendezetlen „nagyköztség”. Két állomással, három templommal, négy fűrészteppel, faházakkal, kopár hegyekkel és szokatlan sok koldussal. Ennyi.

Van azonban Vis. de Susnak egy kivételesen érdekes egyénisége. A rabbija. Főtisztelendő Hager Mendel ur, aki a visnyici rabbi dinasztjának egyik reprezentabilis tagja. Apja a nagyváradi rabbi; öccse, bátya, egész rokonsága egy-egy hitközség rabbi-székein trónol.

Főtisztelendő Hager Mendel amint Vis de Susban elfoglalta helyét, körülnézett nyájában és szíve felszajgott a látványtól. Illetve nem is szíve, hanem a szeme botorkázott meg. Megdöbbenve tapasztalta, hogy sodoma és gomorrvai állapotok uralkodnak a nyájban. Oh, szent borzalom, a vizek azonnal kicsapnak medrűkből, a föld mindjárt elszűnyed; A nők „paróka nélküli” járnak és „saját hajukban” merészkednek a templom küszöbét átlépni.

Főtisztelendő Hager Mendel tehát azonnal kiadott egy rendeletet:

Nem engedi meg, hogy a „saját hajukat viselő” nők a zsidó templom küszöbét átlépjék. Vagy levágni a haját; vagy mellőzni a templomot.

Tertia non datur. Más választás nincs.

Minden akció reakciót szül. Hager főtisztelendő rendelkezésének is ez lett a következménye. A „saját hajukat viselő” asszonyok a rabbi tilalma ellenére is eljöttek a templomba és reménységgel és elkeseredéssel szívköbükben zárták a bekövetkezendőket. Egységesen sorakoztak, hogy egységes erővel verjék vissza a várható offenzívát.

És jött a rabbi. És hallotta, hogy a „saját hajnak” szent parancsa ellenére is berontottak a templomba. Ektelen haragra gerjedt. Ez már tűrhetetlen! Összerángolta szemöldökét és kihirdette a szöszékről, hogy addig nem engedi meg az imádkozást, míg a „saját hajuk” a templomot el nem hagyják.

A saját hajuk erre forradalmi lármában törtek ki. De nemcsak a nők, hanem férfiek is akcióba léptek. Fenygetőztek, tomboltak, sivitottak. Az egyik, egy különben nyugodt temperamentumú férj felkiáltott: Rabbi, ha tovább provokálsz ezt a botrányt: ezzel a kővel inzultálalak!

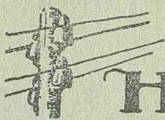
A rabbi azonban ragaszkodott követeléséhez. Ha a „saját hajuk” el nem hagyják a templomot: nem imádkoztat. A hangulat mind ingerültebb, a levegő mind izzóbb lett. Mikor végül Hager főtisztelendő ur látta, hogy

minden esélye és önkényeskedése hiábavaló, levonta a konzenkvenciákat és kijelentette: ha nem a „saját hajuk”, hát ő vonul ki a templomból.

Egy pillanatig visszafojtott csend szállott a szent falak aláfütt atmoszférájára. A rabbi anuntiációja éles és váratlan volt. De a következő percben megszólal a karzat egy „saját hajú” pacsirtája:

— Igazad van, rabbi! Ha valaki a templomot elakarja hagyni: ám hagyja; de aki benn akar maradni, az maradjon. Mi maradunk: te menj, Isten hírével!

És a rabbi ment! A saját hajuk pedig rabbi nélkül zlytatták tovább parókások és a saját hajuk az egyet-értés szent szellemében... A rabbi elbukott. A nők diadalmaskodtak!

Hírek

Megmentett utasok

A fiatal szép asszonyka hajón utazik. És naplót vezet.

12-én tengerre szállunk, gyönyörű idő.

13-án kihívtam a kapitány figyelmét, szerelmi ajánlatot tettem.

14-én a kapitány kijelentette, hogy levegőbe röpi a hajót. 300 utasával együtt, — ha nem hallgatom meg.

15-én 300 ember életét mentettem meg.

— **Emberfej a podgyászhban.** Berlinből jelentik: Egy Berlinből elinduló személyvonat második osztályú fülkéjében egy utazó hölgy csomagot talált. Mikor a csomagot kinyitotta, abból egy emberfej gurult ki, amelyet valószínűleg frissen ástak ki. A koponyához föld és fenyőfatu tapadt és a szemeödrökből fücsomók meredtek ki.

— **Anarchista-szervezetek Bulgáriában.** Szófiából jelentik: A bolgár hatóságok messze elágazó anarchista-szervezeteknek jöttek a nyomára, amelynek hívei között nagyon sok egyetemi tanár és pap is van. Ozman-Pazar városában tartott házkutatás alkalmával felfedezték a szervezel iratárát. Észak-Bulgária minden váro-

sában számos letartóztatás történt a leleplezéssel kapcsolatban. Ozman-Pazarban egy tanítót, akit szintén a szervezetben való részvétellel gyanúsítottak, a lakosság meglincselte.

— **Tüntet a futuristák vezére.** Római jelentés szerint a nemzetközi művészeti kiállítás megnyitásán, amelyen Mussolini és számos előkelőség vett részt, kinos eset történt. Marinetti a futuristák ismert vezére, az egyik beszéd után azt kiállította a terembe: Le az olaszellenes kiállítási elnökséggel! A teremben nagy izgalom támadt, Marinetti azonban folytatta kiáltózásait. Végül erőszakkal kellett a teremből eltávolítani.

Ismét jó és tartós cipők kaphatók VAJDA cipő áruház Rákóczi-ut 27. szám volt BATA bizományos.

A Victoria kávéház a legkellemesebb szórakozóhely. Esténként cigányzene!

Tíz olcsó szövelnap

május 5-től 15-ig

szöveiteinket régi olcsó árainknál is újabb engedménnyel leszállítva

teljesen gyári árban árusítjuk

Prágai és bécsi Tapestry szőnyegek, Bukovinai háziipari gyapjú szőnyegek, vásznak mélyen leszállított árakban kaphatók

Rosenfeld Miksánál

Alapítva 1877-ben

Utlevél — Vizum

ügyeit legolcsóbban és leggyorsabban intézi

Katz Jenő expresszútár iroda

Piata Bratianu (volt Deák-tér) 3 szám

Elegáns uri

fehérnemű nyakkendők

dus választékban

harisnyák zoknik girardi kalapok

mindennemű férfi és női divatcikk

ICZKOVITS

Testvérek divatáruházában

Piata Bratianu (Deák-tér)

Kátrány, Karbolinium

festék és háztartási cikkek legolcsóbban beszerezhetők

Bárdos

festék üzletében. Városi bérp.

Cipész műhelyemet

megnyitottam

Készítek legkiválóbb izlés szerint mindennemű férfi és női cipőt

Szíves pártfogást kérek

Grünfeld A.

cipész Balhanyi u. 16.

Munkásoknak

15% engedmény

* Üzlet átalakítás miatt a raktáron lévő összes órát és ékszereket napi áron alul kiárusítom. Id. Grosz, Piata Bratianu (v. Deák-tér) 9. sz.

Verseny árak!

Saját érdekében mielőtt bevásárol tekintse meg a tavaszi és nyári férfi- és női szövet különlegeségeket

Városi bérpalota

KLEIN ELEK cég

Verseny árak!

Tavaszi cipővásár!

Legolcsóbb

Tavaszi cipővásár!

Legjobb cipőt Legszebb

VAJDA HENRIK volt Bata bizományos cipőáruházában

Strada Mihai Viteazul (volt Rákóczi-utca) Püspöki nagyáruház.

Nyomatott Weisz Sándor könyvnyomdájában Satu-Mare, Piata Bratianu 9.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.